

**Må tidligst offentliggøres, når talen er holdt
Det talte ord gælder**

Pastor Cecilie Brask Ved mødet i Ejderhuset, Rendsborg Lørdag den 29. maj 2021 kl. 14.30

Sprog, sang, mening, mod – Det danske mindretal i 100 år

Det er et tema, som kalder på fest og glæde og trods midt i - eller ovenpå en svær tid. Det danske mindretal har vist sin levedygtighed, vist at vi stadig har noget at bidrage med og al mulig grund til at være her i Sydslesvig. Det er en fejring værd.

De 100 år har været en proces fra modstand og afgrænsning, til accept og til berigelse.

Sidste uge spurgte mine konfirmander mig: "Er du egentlig dansk eller tysk, Cecilie? Det burde de jo egentlig kunne høre på sproget, ikke på mit danske, for det taler vi jo alle i mindretallet med forskellig evne, accent og dialekt, men på mit tyske, som ikke er helt dårligt, men dog desværre er mangelfuldt, både hvad angår accent og grammatik.

Bliver jeg tysk af at tale sproget og føle mig nogenlunde velbevandret i kulturen og politikken? Er det sproget der bestemmer det nationale tilhørsforhold og konstituerer os som mindretal? Den diskussion har vi med jævne mellemrum, og jeg tror aldrig at vi finder frem til det endegyldige svar, men den tilbagevendende diskussion er vigtig, fordi det holder os fast på at det danske sprog er vigtigt, det skal tales og øves og udvides og bruges, og at der selvfølgelig er forventninger om engagement, når vi ønsker at være med.

Fordi det koster anstrengelse og vilje, mening og mod at bevare et mindretal i 100 år.

Jeg vil i dag vove en anden påstand. Det er sangene, der danner os.

De danner os som mennesker, som folk og også som mindretal. De præger os og gør os til dem vi er. Både de sange vi synger og de sange vi lytter til og nynner med på. Det begynder allerede når vi er små, derhjemme med godnatsangene og hyggesangene og det vi lytter til i radioen. Det videreføres i foreningslivet og til forskellige møder. Men for mindretallets vedkommende sker det særligt i børnehavens morgenkreds og senere i skolen i sangundervisningen og i morgensang.

Jeg er meget glad for, at mine børn har gået på en skole, hvor de i den daglige morgensang har sunget kultur, sjove tanker og ideer, meninger og mod ind. Ofte kan man lære meget mere af en god sang. Fordi det vi synger, bliver hængende, bliver til en del af dem vi er. Vi synger det ind i vores rygrad. Jeg tænker også, at de sange der bliver sunget, kommer til at afgøre hvor vi føler os hjemme – meget mere end så meget andet.

For nogle år siden havde jeg besøg af en ung mand, der gerne ville melde sig ind i menigheden. Han havde sin gamle skolesangbog med. Den var hans kæreste øje, sagde han, indimellem fandt

han den frem og bladrede i den - jeg tror nu også, at han havde den med, som et bevis på, at han altså hørte til mindretallet – men det var den, eller sangene fra den, han var blevet præget af. Dem der havde gjort ham til den han var.

Sangene er også med til at styrke og opbygge os. Man kan som ikke længere helt ung dansker bosat i udlandet godt somme tider tænke, hvad er det for et traditionstab, der er ved at ske i Danmark? Hvor bliver folkeligheden, åbenheden, mangfoldigheden og kærligheden af? Hvorfor har Danmark så travlt med at lukke sig om sig selv? Hvor er Danmark på vej hen?

Og så rammes landet – sammen med resten af verden – af en pandemi, hvad gør danskerne så? De synger morgensang og fællessang, laver maratonsang med højskolesangbogen. Hvorfor?

For at synge os tilbage til det fællesskab vi savner, for at synge mod og udholdenhed frem, for at minde os om hvem vi er. For at vi ikke skal give op.

Det er da fantastisk, hvor meget sang kan gøre for os.

På mine børns efterskole sagde de: "Fællessang er en gave vi giver til hinanden".

Jeg ved ikke om I kender sangen, der hedder "Julies sprog". Den står i højskolesangbogen. Her synger vi bl.a. " Det er lettest at holde et folk i skak, som slet ingen sange har.

Det er lettest at holde et folk i skak – altså holde dem nede- som slet ingen sange har! Sange har vi haft i mindretallet, sange om vores historie, om det der binder os sammen, om det vi kommer fra og dem vi gerne vil være. Sange, der gav os meninger og gav vores liv mening. Sange der gav os mod til at kæmpe mindretallets sag på trods af den modstand det altid har mødt. Og vi synger en hel del i mindretallet. Jeg bilder mig ind, at vi synger mere end flertalsbefolkningen.

Det danske mindretal i 100 år. Det var sidste år.

Her hos os har vi i år to andre jubilæer at fejre. 75 års jubilæum for SSF og 75 års jubilæum for kirken. Jeg ved ikke så meget om, hvordan det stod med danskheden i Rendsborg de første 25 år, men de sidste 75 ved jeg lidt om.

Jeg ved, at efter 2. verdenskrig var der mange, der ønskede sig forandring og blev meget bevidste om, at det var danske de var. Derfor blev SSF oprettet i begyndelsen af 1946. Mange af medlemmerne ønskede også at holde gudstjenester på dansk. Det var vanskeligt, fordi ingen af kirkerne i Rendsborg ville låne kirken ud til en dansk gudstjeneste. Hvorfor?

Fordi man mente, at det var mere politisk end egentligt kristeligt og når nu alle kunne forstå tysk, så var det jo ikke nødvendigt.

Måske var det et rimeligt argument, som man jo på en måde også kunne bruge i dag. Det kan man bare ikke alligevel, fordi man ikke har taget højde for sangen. Vi synger vores meninger og tro ind. Sangene synger i os. Vi vil synge på vores sprog, på hjertesproget, med de ord og tanker vi føler os hjemme i. Og så var det jo nok rigtigt nok dengang i 1946, at der rent politisk var noget, som der var hårdt brug for at tage afstand fra.

Fordi man den gang ikke fik lov til låne kirkerne, måtte man i Rendsborg anskaffe sig sin egen danske kirke. Det blev en kirkebarak, hvor der de første år var kirke i den ene ende og skole i den anden. Først efter nogle år blev Ejderskolen bygget.

Og der er blevet sunget mange sange. Både i kirken og i skolen. Sange der har dannet og givet mening og mod. Sange der har øvet sprogets finesser. Sange der har givet indblik i kulturen. Det er sætningerne fra de sange, der binder os sammen som folk og som mindretal og minder os om hvem vi er.

Først og fremmest kan nævnes sangen "Det haver så nyligen regnet". Den er fyldt med vigtige sætninger, her vil jeg læse en:

Og de troede at hjertebånd kan bryde og de troede at glemmes kan vor ret! De skal vide de aldrig ser de sidste, de skal vide, at ingen bliver træet!

Men også mange andre fantastiske sanglinjer og vers af sange har været med til at præge os og mindretallet gennem tiden. Jeg nævner lige nogle af dem:

- Til et folk de alle høre, som sig regne selv dertil
- Kamp må der til skal livet gro, ej kamp blot for dagligt brød, men kamp for frihed i liv og tro, thi evig stilstand er død.
- Kæmp for alt hvad du har kært, dø om så det gælder da er livet ej så svært
- Vi elsker vort land og med sværdet i hånd skal hver undenvælts fjende beredte os kende.
- Danskerne findes i mange modeller og stadigt kommer der flere til
- Danmark i dag brydes grænser ned mod et Europa i fred.
- Du skal selv på denne klode skelne ondskab fra det gode dybt ansvarlig for din jord.
- Lige meget hvem du er, lige meget hvor du er, så velkommen her. Og råber: Længe leve mangfoldigheden.
- Hvor du sætter din fod, drysser frø af de drømme du driver imod.
- "Lykken er ikke det værste vi har og om lidt er kaffen klar!"

Jeg kunne blive ved. Og jeg gad godt vide, om I hver især har en særlig sanglinje, som har haft stor betydning for jer.

Jeg vidste desværre godt, da jeg forberedte min tale, at vi ikke må synge til vores årsmøde i år, men lige så snart vi må gøre det igen, så lad os mødes og gøre det. Synge glæden og fællesskabet tilbage. Synge os til mening og mod.

Så syng da Sydslesvig, lad hjertet tale, thi hjertesproget er vers og sang!

Til lykke med årsmødet.